

Razmišljanje ob 4. kongresu transfuzijske medicine v Sloveniji

Contemplation on the occasion of the
4th Congress of Transfusion Medicine in Slovenia

Primož Rožman

izr. prof. dr. Primož
Rožman, Zavod RS za
transfuzijsko medicino

Pred nami je posebna številka Zdravniškega Vestnika ob »4. kongresu hematologov in transfuziologov Slovenije z mednarodno udeležbo«. Zdelo se mi je smiselno prispevati nekaj uvodnih misli in prvi del uvodnika bi rad posvetil strokovnemu vidiku transfuzijske medicine.

V slovenski nacionalni enciklopediji Mladinske knjige iz l. 2011 piše takole: »*Transfuzijska medicina (prej transfuziologija) je v ožjem smislu veda o uporabi krvi in krvnih sestavin za zdravljenje. Njena glavna področja so bila najprej preskrba s krvjo (krvodajalstvo, zbiranje, testiranje in predelava krvi) in zdravljenje s krvjo in krvnimi pripravki (klinična TM, tudi hemoterapija). Danes se je TM razširila na področje naprednega zdravljenja (celične terapije, tkivno inženirstvo in gensko zdravljenje), transplantacijo in histokompatibilnost, različne laboratorijske preiskave, ki podpirajo transfuzijo in transplantacijo, medicinsko biotehnologijo ter nekatere druge spremljevalne aktivnosti (prenatalna zaščita, področje prenosa bolezni s krvjo, vodenje nacionalnih registrov krvodajalcev, bolnikov in dajalcev kostnega mozga; biobančništvo, transfuzijska informacijska tehnologija, itd.)*«¹

Transfuzijska medicina v Sloveniji je tudi samostojna specializacija, v dodiplomskem pouku na medicinski fakulteti pa je vključena predvsem v Katedro za interno medicino, poleg tega pa tudi v Katedro za ginekologijo in porodništvo ter Katedro za kirurgijo. Kot predmet jo poučujemo tudi na Fakulteti za

zdravstvo, zdravstvenih visokih šolah, njene laboratorijske vidike pa v okviru študija na Fakulteti za farmacijo. Nastopa tudi kot izbirni predmet v podiplomskem študiju biomedicine.

Ves razvoj transfuzijske medicine v Sloveniji je omogočilo le dejstvo, da smo se zavedali, da je potrebno za vsako dobro rutino tudi vlaganje v izobraževanje, in za vsako izobraževanje tudi vlaganje v znanstveno raziskovalno dejavnost. To načelo ni na svetu sicer nič novega in izhaja že iz časa Wilhema von Humboldta (1767–1835),² zanimivo pa je, da pri nas tako stališče še vedno izzove izjemno začudenje nekaterih oblastnikov. Transfuzijska medicina se razvija hitreje kot mnoge druge medicinske vede iz razloga, ker je multidisciplinarna biomedicinska veda. Zato je potrebno v njen bliskovit razvoj vložiti tudi izjemno veliko raziskovalnega truda in pozornosti, če želimo slovenskim bolnikom zagotoviti svetovno primerljivo zdravljenje. In zato se moramo temu ustrezno potruditi.

Drugi del uvodnika bi rad namenil širši družbeni vlogi preskrbe s krvjo in vlogi, ki jo pri tem igra transfuzijska medicina. V sistemu solidarnega koncepta zdravstva je zelo pomembna ureditev nacionalne preskrbe s krvjo in krvnimi izdelki. Transfuzijska medicina pri tem nastopa v pomembni vlogi in to velja za vsako državo, ne glede na njeno ureditev. Preskrba s krvjo je nepogrešljiva dejavnost, ki delovanje sodobnega zdravstvenega sistema omogoča, hkrati pa tudi

odseva njegovo realno stanje. Preskrba s krvjo drži obenem vsakemu zdravstvenemu sistemu nekakšno ogledalo: če je zdravstveni sistem napreden, urejen, socialen in demokratičen, je ponavadi taka tudi preskrba s krvjo. Če se v preskrbi s krvjo skrivajo anomalije, je tako tudi z zdravstvenim sistemom te države. Povezava je neizbrisna. In ravno zato se morajo s preskrbo s krvjo ukvarjati profesionalci, torej strokovnjaki za transfuzijsko medicino in strokovnjaki za krvodajalstvo. Seveda je pri tem več kot dobrodošla pomoč solidarnostnih organizacij, kot je pri nas Rdeči križ.

Svetovna zdravstvena organizacija in druga svetovna združenja priporočajo, da se preskrbo s krvjo v vsaki državi uredi enovito, pregledno, javno in neprofitno. Pri tem igra izjemno pomembno vlogo tudi etika. Kri dajemo namreč krvodajalci iz nesebičnih, človekoljubnih in solidarnih razlogov, zato jo morajo na enak način dobiti tudi vsi bolniki, ki jo potrebujejo. V tej humani verigi, ki nastane od vene krvodajalca do vene bolnika, morajo zato veljati pravila humanosti in etike, ne pa pravila profita ali aspiracij raznih menjajočih se politik. Vsi udeleženci preskrbe s krvjo morajo biti pod stalnim nadzorom javnosti in civilne družbe, ne pa samo trenutne politike. Preskrba s krvjo tudi ne sme biti zasebna in profitna. Čeprav se v Sloveniji ponašamo s tradicionalno dobro preskrbo s krvjo in prostovoljnim krvodajalstvom, zadnji dogodki kažejo, da bo na obeh področjih potrebno marsikaj postoriti, da bomo lahko obdržali to raven in dosegli najboljše možne učinke v prihajajočem, manj prijaznem ekonomskem okolju.

Naj sklenem s strokovnim delom v transfuzijski medicini, kateremu je ta številka tudi posvečena. Zelo nas veseli, da je Zdravniški Vestnik pridobil ugleden status v svetovnem založniškem revijalnem smislu. Počaščenini smo, da smo vanj uspeli umestiti nekaj svojih strokovnih pogledov. V prihodnje se bomo potrudili kakovost naših prispevkov še izboljšati in tako pripomoči k ugledu te najstarejše slovenske medicinske revije.

Literatura

1. Kosmatin Fras M, Petrovič D, Cerovšek T, Dragoš S, Štrajn D, Albreht T, Cerar MV, Cevc M, Demšar M, Kržišnik C, Rožman P, Zupanič Slavec Z, Tomažević T, Dolinar D, Abram V, Kuhar A, Kač M, Torelli N (ur.). Slovenika : slovenska nacionalna enciklopedija. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. 2 zv., ilustr. ISBN 978-961-01-1364-5.
2. McNeely, I. The unity of teaching and research. Humboldt's educational revolution. Oregon Humanities; Fall 2002, pp. 32-35. Dostopno na: <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/1456/humbrev-mcneely.pdf?sequence=1>